

> Sophie van den Berghe – mobiliteitsadviseur - Brulocalis

HET ERF, MEER DAN ENKEL EEN VERKEERSBORD

Een van de doelstellingen van het gewestelijk mobiliteitsplan Good Move is om wijken autolouwer te maken en meer plaats te geven aan actieve vervoersmodi, bv. aan voetgangers en fietsers. Daarvoor zijn een aantal maatregelen in uitvoering, waaronder de steeds populairder wordende 'erven'. In veel gevallen beperkt men zich echter tot het ophangen van een verkeersbord. Een erf is echter veel meer dan dat! Hieronder sommen we nog eens de regels op voor het gebruik en de inrichting van een effectieve en veilige erf.

WAT IS EEN ERF?

In het erf is, in tegenstelling tot een voetgangerszone, het verkeer te allen tijde toegestaan, maar gelden er specifieke regels, bijvoorbeeld voor de omgangsvormen, de voorrangregels, de snelheid en het parkeren.

De bedoeling is dat alle modi zo harmonieus mogelijk naast elkaar bestaan en dat de veiligheid van alle gebruikers wordt gewaarborgd.

Het begrip werd in 1978 omschreven (ministeriële omzendbrief van 23 juni 1978) en bleef beperkt tot plaatsen waar de woonfunctie overweegt, het 'woonerf'. In 2003 voegde men 'het erf' toe aan de wegcode. De principes en de signalisatie zijn dezelfde, maar naast de woonfunctie komen in een erf nog andere activiteiten voor: ambacht, handel, toerisme, onderwijs en recreatie.

Het erf wordt afgebakend door de f12a-borden (begin erf) en de f12b-borden (einde erf). De verkeersregels staan in artikel 22bis van de wegcode.

EEN GESCHIKTE LOCATIE KIEZEN VOOR EEN ERF

Vooraleer een erf in te richten, moet je eerst nagaan of de bestaande situatie zo'n erf toelaten en vervolgens moet je het erf in de best mogelijke omstandigheden inrichten.

De juiste locatie voor een erf kiezen:

- Tijdens de spits mag er niet teveel verkeersdruk zijn.

- Als er in een straat momenteel veel doorgaand verkeer is, kan de herinrichting tot erf alleen maar in aanmerking komen als dit gepaard gaat met een volledig nieuw circulatieplan en een omleiding van het verkeer.

- Men richt een erf in omdat er veel voetgangers zijn, om een plek aantrekkelijker te maken voor actieve vervoersmodi of vanwege de lokale eigenheid van de plek.

DE JUISTE INRICHTING

In een erf moeten voetgangers zich continu en zonder enige onderbreking van de looplijn kunnen verplaatsen en moeten voertuigen continu, maar traag kunnen rijden. Bij het woonerf komt daar nog een tweede punt bij, namelijk dat men op straat dingen moet kunnen doen, bv. kinderen moeten er kunnen spelen.

De voetgangers krijgen hier daarom voorrang en mag het verkeer niet sneller rijden dan 20 km/u. Het is niet nodig te voorzien in specifieke voorzieningen voor fietsers.

De omzendbrief van 2013 over erven beschrijft de richtlijnen voor een goed ontwerp van een erf:

- **De goede herkenning van de zone verzekeren:** Hoewel elk begin en einde moet worden afgebakend met de respectievelijke signalisatie F12a 'woonerf/erf' en F12b 'einde woonerf/erf', moet in een oogopslag het specifieke karakter van het erf duidelijk zijn. Het begin en einde van een erf moeten als zodanig opvallen door de inrichting, bijvoorbeeld door het effect van een **toegangspoort** in te bouwen. Dat kan bijvoorbeeld door een niveauverschil en/of een verschil in het wegdek aan te brengen.
- **De snelheid verminderen:** Verkeersremmende elementen zoals straatmeubilair, beplanting, passende verlichting, versmallingen, niet-lineair

ARTIKEL 22BIS. VERKEER IN WOONERVEN EN IN DE ERVEN

Binnen de woonerven en de erven:

1° mogen de voetgangers de ganse breedte van de openbare weg gebruiken: spelen zijn er eveneens toegelaten;

2° mogen de bestuurders de voetgangers niet in gevaar brengen en ze niet hinderen; zo nodig moeten zij stoppen. Zij moeten bovendien dubbel voorzichtig zijn ten aanzien van kinderen. De voetgangers mogen het verkeer niet nodeloos belemmeren;

3° is de snelheid beperkt tot 20 km per uur;

4° a) is het parkeren verboden, behalve :

- op de plaatsen die afgebakend zijn door wegmarteringen of door een wegbedekking in een andere kleur en waar de letter P aangebracht is;

- op plaatsen waar een verkeersbord het toelaat.

b) mogen de stilstaande of geparkeerde voertuigen rechts of links ten opzichte van hun rijrichting opgesteld worden.

> Schaarbeek, goed zichtbare en afgebakende speeltuin met hekken

parkeren, enz. aanbrengen om het aantal rechte stukken te verminderen en ervoor te zorgen dat de maximumsnelheid niet wordt overschreden (20 km/u).

- **Een goede leesbaarheid en een gemengd gebruik van de ruimte verzekeren:** de voetgangers en bestuurders kunnen er de **volledige breedte van de openbare weg gebruiken**, de klassieke afbakening van rijbaan en trottoir is niet opportuun. Ideaal is een gelijkvloerse inrichting. Soms is een verkeersvrije zone ook nuttig, bv. een wandelzone voor de handeldzaken. Verhoogde busperrons kunnen ook voorzien worden.

Je kan het traject dat bestuurders moeten volgen, uitstippelen met behulp van parkeerplaatsen, straatmeubilair, enz.

Er is wel een uitzondering wanneer er geen voorzieningen zijn getroffen en bijvoorbeeld het trottoir veel te smal is voor een vlotte doorstroming voor de voetgangers. Het bord mag dan zonder verdere aanpassingen worden geplaatst.

- **Rekening houden met blinden en slechtzienden:** Deze mensen kunnen hun oriëntatie verliezen bij een inrichting zonder duidelijke afbakening van rijweg en trottoir. **Daarom moeten er obstakelvrije natuurlijke gidslijnen** komen. Langs de gevels moet een vrij pad van 1,5 m zonder obstakels worden voorzien om de toegankelijkheid te garanderen.

> Erf in Delft

- **Lineair parkeren vermijden:** door aan één of beide zijden lineair te parkeren wordt, zelfs onbewust, de ruimte tussen de vervoermiddelen gescheiden. Deze configuratie moet dus worden vermeden. Voorts moet eraan worden herinnerd dat parkeren in een erf verboden is, tenzij daarvoor uitdrukkelijk toestemming is verleend. Parkeerplaatsen worden afgebakend door ze af te lijnen met witte verf of door een ander wegdek te gebruiken en de letter 'P' wordt op de grond geschilderd. Verticale signalisatie (E9) is derhalve niet nodig.

- **Aangepaste openbare verlichting:** de verlichting moet bijdragen tot de leesbaarheid van de zone als één geheel en mag de rijruimte niet in een bepaalde richting sturen.

EERST OVERLEGGEN

De bewoners van het geplande erf moeten de kans krijgen hun wensen kenbaar te maken en concreet meewerken wil de ingreep kans op slagen hebben. Hun medewerking is nodig, maar ze moeten ook weten dat het erf er voor hen en door hen komt. Het is ook aangewezen de verschillende gebruikers op de hoogte te brengen van de nieuwe verkeerssituatie. Als een openbaar vervoermaatschappij betrokken partij is, moet het bij de voorafgaande studies worden betrokken. De hulpdiensten moeten ook op de hoogte gehouden worden.

EVALUATIE

Om ervoor te zorgen dat het erf goed loopt, wordt na één jaar (of eerder indien nodig) een evaluatie gestuurd naar Brussel Mobiliteit (Directie Strategie). Bij deze evaluatie wordt vooral gekeken of de snelheidsbeperkingen nageleefd worden, het niet-scheiden van het verkeer en de naleving van de parkeervoorschriften. Na deze evaluatie kunnen er eventueel corrigerende maatregelen genomen worden.

> Hier wordt beurtelings geparkeerd

> Louvain-la-Neuve, licht niveauverschil als 'toegangspoor'

> Meer info:

Gewestelijke omzendbrief over de woonerven en de erven van 9 september 2013

Oude brochure BIVV (nu VIAS)

AANVULLEND REGLEMENT NODIG

Administratief moet de inrichting van een erf, zoals elke signalisatie/markering die een verplichting of verbod invoert of opheft, het voorwerp uitmaken van een aanvullend reglement. Deze reglementen moeten door de gemeenteraad of het college worden goedgekeurd en aan de Raadgevende Commissie voor het Wegverkeer worden bezorgd (en in esign worden ingevoerd). Nadat de commissie haar advies heeft uitgebracht, wordt het ter goedkeuring voorgelegd aan de bevoegde minister van Mobiliteit. De maatregel kan dan in werking treden.

Het aanvullend reglement moet vergezeld gaan van de grondplannen en van de detailplannen (bv. de parkeerplaatsen) van de inrichtingen.

